

Preek over de zesde bede – zondag 52a
Schildwolde, 3 februari 2019
Kees van Dusseldorp

Liturgie:

Thema: Blijf bidden om bescherming!

votum en groet

Ps.35:1,4,13

gebed

Gz.181:7,8 (Gz.37)

lezen: HC zondag 52

lezen: Ef.6:10-20

Ps.49:1,5 [Wiekslag 4-8]

Kidzklup groep 3,4,5

preek

NLB 898 Een vaste burcht

geloofsbelijdenis

NGK 177:3,4 Heer U bent mijn leven (Gz.161)

gebed

NGK 180d Onze Vader (Gz.181d)

collecte

Ps.138:1,4

zegen

Gemeente van Jezus Christus,

#1

'Wat je zegt ben je zelf'. Kinderen gebruiken het op het schoolplein. Als iemand je uitscheldt voor 'driedubbele oranje regenworm', dan zeg je gauw: 'wat je zegt ben je zelf!' En dan moet iedereen lachen en word je niet verder gepest.

Maar weet je, in dat spreekwoord zit ook nog iets anders. Grote mensen gebruiken het ook. Maar dan niet als iemand je uitscheldt, maar sowieso als je iets zegt. Je laat altijd iets van jezelf zien. Als jij zegt: 'Wat is het koud hé', dan zeg je waarschijnlijk dat jij het koud hebt. Als jij zegt: 'Je bent lief', dat laat jij zien dat je van de ander houdt. Wie iets zegt, onthult iets van zichzelf.

#2

Dat is met bidden ook zo. Wat je gelooft werkt door in wat je bidt. Wat je bidt, laat dus zien wat je gelooft. Als jij aan God vraagt om een fijne kerkdienst, dan laat je daarin iets zien van je geloof. Je gelooft dat God iets te maken heeft met de kerkdienst. Dat jij ernaar verlangt om iets van Gods aanwezigheid te merken. Ik hoop dat je gebeden hebt om een fijne kerkdienst vanmiddag. Want het laat ook zien dat je hier positief zit.

Als jij gelooft dat vergeving belangrijk is, dan zul je daarom bidden. En als ik jou hoor bidden om vergeving, dan weet ik: jij gelooft dus dat je voor God een zondaar bent, dat God je zonden vergeven kan en wil. Dat vind je belangrijk. Je bidden komt voort uit je geloof. Wil je weten wat iemand echt gelooft? Niet alleen in theorie maar als doorleefde overtuiging? Luister dan naar iemands gebed! Zo kan het voor jezelf ook een check zijn: Wat bid ik eigenlijk? Wat mist er in mijn gebed? Wat zegt dat over mijn geloofsleven?

#3

Maar het werkt ook andersom. Wat je bidt heeft ook gevolgen voor wat je gelooft. Als je vaak zegt: 'U bent mijn schuilplaats Heer', dan leer je de Heer ook steeds meer als een schuilplaats zien.

Daarom is het zo mooi dat Jezus ons een modelgebed heeft gegeven. Dat Hij ons vertelt wat we het beste kunnen bidden. Hij zegt ons voor wat we kunnen bidden, zodat wij het leren. Net als een moeder die haar zoontje toefluistert wat hij moet zeggen. 'Dank u wel meneer!' 'Oma, mag ik alstublieft een koekje?' Zo leert de jongen wat hij moet zeggen en wat hij kan vragen. Daarmee leert hij een fatsoenlijke houding tegenover andere mensen. Zo leert Jezus ons bidden. En door zijn gebedslessen werkt Hij aan ons geloof. Hij vormt je verwachting van God. Hij geeft richting aan je relatie met God. Hij leert je op een christelijke manier naar jezelf te kijken. Door je te leren bidden.

#4

In de kerk is dit samengevat in een mooie regel. In het latijn: Lex orandi, lex credendi, lex vivendi. Wat je bidt vormt wat je gelooft en dat werkt weer door in hoe je leeft. Als je vaak zegt: 'Vader, geef mij brood voor vandaag', dan wordt je geloof op dit punt sterker: dat je beseft dat je leven uit Gods hand komt. Dat je afhankelijk bent, ook als je rijk bent en veel eten in de kast hebt staan. Dat je niet bezorgd hoeft te zijn, ook als je arm bent en veel honger hebt. En je gaat bewust om met voedsel en drinken.

Je kunt je geloof vormen door diepe gesprekken te voeren met mensen, hard na te denken in jezelf, stilte op te zoeken om te mediteren of bijzondere plekken te bezoeken om iets van God te ervaren. Je kunt je geloof ook vormen door mee te doen met een gebed, ook al heb je misschien veel vragen over God.. Door mee te doen met een kerkdienst, ook

al zitten daar niet jouw favoriete mensen. Door mee te zingen met de liederen, ook al is het niet jouw persoonlijke stijl. Wie mee doet, werkt aan zijn of haar geloof. En dat heeft gevolgen voor je leven: je beleving, je houding, je keuzes.

Lex orandi, lex credendi, lex vivendi. Wat je bidt vormt wat je gelooft en dat werkt weer door in hoe je leeft. Daarom zijn de gebedslessen van Jezus niet alleen belangrijk voor je gebedsleven, maar voor heel je geloof en heel je leven.

#5

De kern van Jezus gebedslessen is het Onze Vader. Zodat je niet alleen leert bidden door erover na te denken, maar ook door het te doen. Ik pak even weer het overzicht met de mooie plaatjes erbij, dat ik vorige week liet zien. Eerst de aanspraak: Onze Vader in de hemel. Daarna drie keer een bede die gericht is op Gods werk: laat uw naam geheiligd worden, laat uw koninkrijk komen, laat uw wil gedaan worden.

Daarna drie keer een vraag voor onszelf: brood, vergeving en bescherming. Daarna de lofprijzing en tenslotte het amen. Bid het Onze Vader maar vaak! Niet als cliché of verplicht ritueel. Maar omdat het goed is om een gebedsmodel in je achterhoofd te hebben.

#6

Jezus leert ons dus drie dingen te vragen voor onszelf. Geef ons brood voor vandaag. Dat is een vraag om te leven. Vergeef ons onze schulden. Dat is een vraag om genade. En red ons van het Kwaad. Dat is een vraag om bescherming. Dat betekent niet dat je alleen dit mag zou mogen vragen. Nee, je mag ook andere dingen aan God vragen. Als je wensen en verlangens, je zorgen en je verdriet mag je bij God brengen. Maar deze drie dingen zijn volgens Jezus de primaire levensbehoeften voor een kind van God: leven, genade en bescherming. Het is goed om deze dingen niet te vergeten in je gebed. Het vormt de kern van je levensbehoeften. Als je dit regelmatig bidt, vormt zich je geloof ernaar en werkt door in je leven. Vandaag letten we op de laatste bede: Blijf bidden om bescherming!

#7

Het lijkt mij goed om in te zoomen op wat Jezus ons nu precies leert bidden. Eerst even een beetje technisch. In de vorige vertaling stond 'En leid ons niet in verzoeking'. In de Roomskatholieke vertaling is het altijd geweest: 'Leid ons niet in bekoring.' En vijftien jaar is het in de NBV geworden tot: 'breng ons niet in beproeving'. Je zou kunnen denken dat het toch behoorlijk verschillend is. Verzoeking, bekoring, beproeving. Vroeger leerde ik op catechisatie: een beproeving komt van God en een verzoeking komt van de duivel. Dat is mooi gezegd, en in het Nederlands kun je die woorden zo een eigen kleur geven. Maar in het Grieks van de Bijbel gaat het om één woord. Waarom is het nu anders vertaald? Het Nederlands Bijbelgenootschap, die verantwoordelijk is voor de vertaling, geeft er ook een toelichting bij. Zij zeggen: 'het woord 'verzoeking' gebruiken we in het Nederlands eigenlijk niet meer. Beproeving wel. Maak geen tegenstelling tussen deze twee woorden. Het gaat erom dat je erom vraagt of God je niet in een situatie wil brengen dat je geloof aangevochten raakt.

Soms betekent beproeving dat God een mens test op zijn trouw. Dat je in de moeite komt, om erachter te komen wat je echt belangrijk in het leven vindt. Een beproeving waar je uiteindelijk sterker van wordt. Soms betekent het een echte aanvechting van de duivel, die erop uit is om je tegen God te laten kiezen. Twijfels, lijden of vervolging. Soms betekent beproeving meer de verleiding tot zonde die uit jezelf voortkomt. Je eigen begeerten, je zwakten. Leid ons niet in 'bekoring' baden katholieken altijd. Daarmee ligt het accent meer op wat er vanuit mijzelf komt. Wat aansluit op mijn lusten. Verzoeking,

bekoring, beproeving. Alle drie kunnen ze je relatie met God in een crisis brengen. Dat wordt tegenwoordig allemaal samengevat in het woord 'beproeving'.

#8

Een beproeving: komt die van God, van de duivel of van jezelf? In de Bijbel wordt dat meestal niet van elkaar onderscheiden. Trouwens ook in de praktijk is dat eigenlijk nooit precies uit elkaar te halen. Wie zal zeggen wat de oorzaak is van een geloofscrisis? Jezus leert ons om aan God te vragen dat zoiets niet gebeurt. Dat je niet in een situatie komt dat je onder druk wordt gezet om tegen God te kiezen. Dat je niet zoveel tegenwerking voor je geloof in Christus ondervindt, dat het geloof je moeilijk gemaakt wordt. Is het dan niet goed dat je geloof ook af en toe getest wordt? Nee, niet als je daarmee je geloof en vertrouwen vol onder vuur worden genomen. Als er een aanslag wordt gepleegd op je verbinding met je Vader. Ik ken mensen die een periode van fundamentele twijfel doormaakten door allerlei studies en verhalen. Ik ken mensen die zoveel ziekte en ellende meemaakten dat ze er wanhopig van werden en meenden dat God niet bestond. Sommigen zijn er met een sterker geloof uit gekomen. Ze zeggen zonder uitzondering: ik hoop dat ik nooit meer door zo'n donker dal heen hoef. 'Vader, breng ons niet in beproeving'.

Wat jouw beproeving is, dat is de moeite van het onderzoeken eigenlijk wel waard. Wat zou het mooi zijn als je iemand kent, met wie je ook over zulke persoonlijke geloofsonderwerpen zou kunnen praten. Waar ligt voor jou het risico dat je God zou kunnen kwijtraken? Waar ligt jouw valkuil? Wat kan jouw geloof in een crisis brengen? Ligt dat in je gemakzucht en welvaart? Ligt dat in de tegenslagen en spanningen die je meemaakt? Ligt jouw risico in je eigen begeerten, in je stress, of juist in het idee dat je het allemaal best goed kunt? Ligt jouw risico in meedoen met wat iedereen zegt of doet? Of juist in je hoogmoed dat je denkt zelf de waarheid in pacht te hebben? 'Heer, laat mij mijn risico's zien en bewaar me ervoor! Breng me niet in de beproeving. Laat mijn geloof niet in een crisis belanden.' Zo leert Jezus ons bidden. Als je dit regelmatig en bewust bidt, leer je erkennen dat jij ook kwetsbaar bent en gevaar loopt.

#9

Zullen we ook wat preciezer naar de tweede helft van deze bede kijken? Daar is ook wel iets over te zeggen. De eerste vertaling is de vertrouwde van vroeger. 'Verlos ons van de boze.' Daar is vijftien jaar geleden in de NBV van gemaakt: 'Red ons uit de greep van het kwaad.' En vorig jaar is een herziening van de NBV uitgekomen, waarbij wordt voorgesteld om te bidden 'red ons van het Kwaad', met een hoofdletter. Ter toelichting zeggen de vertalers dat ze 'de boze' te ouderwets vinden. 'Uit de greep van' geeft aan dat het kwaad niet alleen maar een algemene categorie is. En dat het niet alleen gaat om slechte dingen en negatieve gebeurtenissen. Nee, het kwade is ook een macht. De duivel zit erachter, de satan, de tegenstander van God. Die niets liever doet dan Gods werk vernielen en Gods kinderen dood krijgen. Omdat 'uit de greep van' toch wat te omslachtig werd gevonden, is het vorig jaar ingekort tot het Kwaad met een hoofdletter. Waarmee het wordt voorgesteld als een persoon. En waarmee tegelijk het kwade ook wordt aangeduid.

#10

Het kwade of de Kwade? Gaat het om alles wat slecht of verkeerd is of om degene die het Kwaad zelf is? Ook hiervan geldt dat in het Grieks die beide betekenissen meeklinken. Red ons van het kwade, van alles wat slecht is. En verlos ons van de kwade, de duivel. Red ons van wat slecht is. In het verkeerde zit een macht waarbij het van kwaad tot

erger gaat. Begin je een keer met een joint, dan blijft het meestal niet bij een keer. Als je ermee door gaat, kom je er uiteindelijk slechts met grote moeite vanaf. Verdraai je de waarheid een keer voor je vriendin, dan raak je gemakkelijk verzeild in een ingewikkeld patroon van halve waarheden, geheimen en oneerlijke relaties. Dat is de duivelse dynamiek die in deze wereld zit. Een kleine fout groeit uit tot een ramp. Een slechte inschatting leidt tot een breuk in relaties. Een verkeerd woord en je bent je vrijheid en vrijmoedigheid kwijt. Het kwade zit diep in onze wereld ingebakken. Zelfs de meest vriendelijke mensen kunnen je een stap bij God vandaan brengen. Zelfs met de beste bedoelingen houden we het niet goed met elkaar. Daarvoor is iets anders nodig. Iemand anders.

Jezus leert ons bidden om redding van het kwade. Maar ook van de Kwade. Van de duivel. En als Jezus ons leert bidden om bescherming tegen de duivel, dan moet je ook van Hem aannemen dat de duivel bestaat. Ik heb de indruk dat we daar niet altijd evenveel rekening mee houden. Dat er een duivel is die niets liever doet dan Gods kinderen loswaken van hun Redder. Laten ons alsjeblieft realiseren dat het leven geen spelletje is, en dat de wereld geen neutraal terrein is. We leven in oorlogsgebied. Gods tegenstander is hier actief. Hij laat zich niet gemakkelijk zien. Maar weet dat er een duivel actief is om Gods werk kapot te maken en Gods kinderen op de weg naar de dood te krijgen. Wie dat weet, die herkent hem ook.

#11

Wat vind je ervan als we eens proberen dit concreet te maken? Als we eens rondkijken in het leven van Jezus? Jezus leert ons bidden om verlossing van de duivel. Wat heeft Hij gezien van de duivel? We lezen dit jaar veel in het boek Lukas. Als we nu eens door Lukas heen bladeren om een beeld te krijgen van wat de duivel doet? Dan snappen we beter wat Jezus bedoelt als hij vraagt om redding van duivel. Kortom: even een stukje bijbelstudie: waar wordt de duivel genoemd in het evangelie naar Lukas?

Het eerste en meest inzichtgevende is de beproeving van Jezus in de woestijn. Het is ook de enige ontmoeting waarin de duivel als persoon aanwezig is en Jezus rechstreeks aanspreekt en op een slinkse manier aanvalt. Meestal houdt de duivel zich schuil achter mensen en ontwikkelingen. Verstopt hij zich in woorden en verhalen. Regiseert hij achter de schermen een groep, een maatschappij, een cultuur. En vindt hij het vooral mooi als gelovigen hem niet serieus nemen, hem vergeten of met hem geen rekening houden. Dan kan hij mooi zijn werk doen van verleiden, onder druk zetten, kapot maken, ruzie veroorzaken, profeten belachelijk maken, misverstanden laten bestaan en twijfel zaaien. Maar toen Jezus met zijn preekwerk begon, kwam de duivel zelf tevoorschijn. Hij stelde Jezus op de proef. En zijn testen laten iets zien van hoe hij werkt.

#12

Jezus wordt 40 dagen op de proef gesteld. Later vertelt Hij van drie aanvallen van de duivel. Ze zijn heel specifiek op Jezus gericht. Maar in de verzoeking maakt de duivel gebruik van zwakke plekken in zijn menszijn. Die zo herkenbaar zijn voor ieder mens. Eerst raakt de duivel aan de honger die Jezus moet hebben na 40 dagen niets gegeten te hebben. Jij bent toch Gods Zoon? Dan hoef jij toch geen honger te hebben? Jij bent toch Gods geliefde kind? Waarom moet jij dan zoveel ellende meemaken? Vertrouw toch niet op die God die je zo laat lijden! Maar regel het op je eigen manier!

Dan raakt de duivel aan de ambitie van Jezus. Jij wilt toch alle macht? Eén kniebuiging en ik geef het je! Jij wilt toch gelukkig zijn? Waarom dan de moeilijke weg door lijden, tegenslagen, moeilijke mensen, vervelende gemeenschappen en de dood heen? Waarom zo

ingewikkeld, als je het ook gemakkelijk kunt krijgen?

Tenslotte raakt de duivel rechtstreeks aan het geloof van Jezus. Jij wilt toch laten zien dat je door de Vader gestuurd bent? Spring dan van het tempeldak af. Je Vader stuurt je vast zijn engelen. Dan is direct voor iedereen bewezen dat jij de Messias bent. Waarom vraag je Hem niet om een wonder? Dan is je twijfel tenminste weg.

Maar Jezus hield stand. Hij zondigde niet. De duivel kreeg geen grip op Hem. En moest het veld ruimen. Maar die vragen van de duivel, o wat zijn ze gemeen! Wat liggen ze dichtbij! Wat maken ze een mens snel onzeker. En wat is het belangrijk om te blijven bidden: 'Breng ons niet beproeving, maar red ons van het Kwaad.'

#13

Er zijn nog een paar bijzondere momenten dat de duivel wordt genoemd in het evangelie van Lukas. Ik wil ze noemen, om zicht te krijgen op zijn manier van werken. Zodat je het herkent en er weerstand tegen kunt bieden. In de gelijkenis van de zaaier valt ook zaad op de weg. Daar eten de vogels het op en ontkiemt het niet. Zo is het ook in het leven van veel mensen, zegt Jezus. Het goede zaad wordt wel gezaaid. Mensen horen van het evangelie. Ze horen van Gods liefde en genade. Misschien wel elke week in de kerk. 'Maar de duivel graait het woord weg uit hun hart, om te voorkomen dat ze worden gered door te geloven'. Ze zijn te druk met zichzelf, te vermoeid om te luisteren, te kritisch om aan te nemen, te egoïstisch om te gehoorzamen.

#14

Steeds weer lezen we dat Jezus boze geesten uitdrijft uit mensen. Daar zit de duivel achter. Die boze geesten veroorzaken veel ellende. Schreeuwende mensen, agressieve mensen, mensen die niet kunnen spreken, die door stuip trekkingen niet kunnen functioneren. Jezus bevrijdt ze. Van sommigen kennen we zelfs de naam: Maria van Magdala, bij wie zeven demonen uitgedreven waren. Of de man die 'Legioen' werd genoemd, omdat er heel veel demonen in hem woonden en hij oersterk was. Een bijzonder verschijnsel, die bezetenheid. Best lastig om vandaag aan te wijzen. Maar het maakt duidelijk hoe de duivel echt mensen kapot maakt en hoe hij erop gericht is om Jezus af te stoppen. Laten we blijven bidden om bevrijding van gebondenheid en om openheid voor Jezus.

#15

Een heel bijzonder moment is als de leerlingen van een evangelisatieproject terugkeren en enthousiast aan Jezus vertellen dat zelfs demonen zich aan hen onderwierpen als ze de naam van Jezus noemen. Jezus zegt dan: 'Dat klopt. Ik heb Satan als een bliksem uit de hemel zien schieten. Hij was super geïrriteerd en hyperactief omdat jullie het evangelie brachten. Maar hij kan tegen Mij niet op. En dus ook niet tegen jullie als je in mijn naam spreekt. Ga ermee door, breng het goede nieuws, de duivel kan je niets maken.'

#16

We lezen tegen het einde van het optreden van Jezus dat de duivel bezit neemt van Judas. Judas had daar zelf opening aan gegeven, door zich niet echt aan Jezus toe te vertrouwen. Hij had zijn vragen niet eerlijk naar voren gebracht. Zijn kritiek hield hem op afstand van Jezus. Door de achterdeur kwam er jaloezie in zijn hart. En de duivel nam hem in bezit en gebruikte hem om Jezus te doden. Bedenk goed welke risico's je neemt als je afstand houdt van Jezus. Als je het gesprek met mede-christenen vermijdt. Als je het geloof naar de rand van je leven duwt. Als je bidden, bijbellezen en kerkgang op een laat pitje zet. Je zet de achterdeur open voor de duivel!

#17

De laatste keer dat de duivel genoemd wordt in het evangelie van Lukas, is als Jezus zegt: Simon, Simon, weet dat de duivel jullie heeft opgeëist. Hij wil jullie onder druk zetten, aan jullie schudden en jullie uit elkaar slaan. Jezus weet wat er met zijn leerlingen zal gebeuren. Voor welke verzoeking met name Simon Petrus komt te staan. 'Maar ik heb voor je gebeden, zodat je geloof niet bezwijkt. Als je weer tot inkeer bent gekomen, moet jij de anderen bemoedigen!'

#18

'Ik heb voor je gebeden', zegt Jezus. En nog steeds bidt Jezus voor ons. Zou Hij deze woorden gebruiken: 'Vader, breng hen niet in beproeving, maar red hen van het Kwaad?' In ieder geval is het zijn aansporing aan ons om zo te bidden. 'Breng ons niet in beproeving, maar red ons van het Kwaad'. Blijf bidden om bescherming! Als je dat blijft doen, vormt zich je geloof ernaar. Je wordt je steeds meer bewust dat je bescherming nodig hebt. Het leven is geen spelletje, de wereld geen neutraal terrein. Het gaat om leven of dood.

In deze wereld sta je er niet alleen voor. Door te bidden schuil je bij de Heer. Je gaat achter zijn rug staan, Hij die de duivel verslagen en het kwaad overwonnen heeft. Door te bidden activeer je de Geest van Christus die je beveiligd. Die je helpt om 'nee' te zeggen tegen de verleiding, staande te blijven in de beproeving, de goede richting te kiezen in de verzoeking. Door te bidden biedt je weerstand, blijf je overeind. Niet in eigen kracht, maar in de kracht van de Geest.

#19

Blijf bidden om bescherming. En op dat gebed vliegen de engelen aan om je te bekleden met de wapenrusting van God. Of beter gezegd: om je te bekleden met de kleren van Jezus Christus. Niet om de duivel aan te vallen. Maar om je tegen de duivel te verdedigen. Laat de waarheid en eerlijkheid je beschermen tegen de mooie verhalen, de spelletjes die gespeeld worden.

Laat je gerechtigheid in Christus je beschermen tegen de fluisteringen dat je niets waard zou zijn, dat je beter je best zou moeten doen. Nee: je bent een kind van God!

Laat het evangelie van de vrede de basis zijn onder je voeten. Leef vanuit de rust dat het goed is met God. En dat je vandaar uit de vrede met alle mensen kunt zoeken.

Laat je geloofsvertrouwen sterker zijn dan je moeilijkheden. Laat het niet ondersneeuwen bij je twijfels en kritische vragen. Weet dat de Heer erbij is.

Laat je redding je gedachten aansturen en beschermen. Het besef dat je van Jezus Christus bent. En dat Hij de enige weg is naar God. Wat er verder ook gezegd wordt.

En laat het woord van God je houvast zijn. De beloften waar je aan vasthoudt. Tegen de negatieve gedachten. Tegen de sluwe verdraaiingen. God die jou heeft toegezegd: 'Ik ben altijd bij je. Je bent mijn kind. Ik heb een verbond met je gesloten. Mijn genade is je genoeg. Je toekomst ligt in mijn handen.'

Op dit plaatje is 'gebed' toegevoegd. Dat stempelt de sfeer en de praktijk van het christenleven. Blijf bidden om bescherming! Jezus leert het ons. Hij gaf zulke praktische gebedslessen door ons voor te zeggen wat we het beste kunnen vragen. Goed om van tijd tot tijd bij stil te staan. Wie blijft bidden, die wordt daardoor gevormd in het geloof. Dat zal merkbaar worden in de praktijk.

Amen